

DE
AUCUPIO FAMÆ,
SUPERIORUM INDULTU

IN
CELEBERRIMA LIPSIENSI ACADEMIA
PRAESIDE

VIRO PRÆCELLENTISSIMO ac PLURIMUM REVERENDO,
DOMINO

M. SCIP. CAROL. JO. CASPAR, Rumpff,
S. S. THEOL. BACCAL.

PRÆCEPTORE atque FAUTORE SUO
ÆTERNUM COLENDO

ANNO 1717. d. 9. JUNII

DISPUTABIT PUBLICE
AUTOR RESPONDENS

CHRISTIAN. GOTTLOB. SCHEUBNER,
LANGENDORFF. MISN.

H. L. Q. C.

LIPSIÆ,

Literis CHRIST. FRIDERIC. RUMPF.

et. C. III. 57.

Coll. diss. A
15, 1

24. A. 215(1)

A Ses Excellences

MONSEIGNEUR

GEORGE RUDOLPH

DE KAYN,

Conseiller intime, Vice-Chancelier & President du Consistoire de Zeitz,

ET

Assesseur de la Cour supreme Provinciale &c.

ET

MONSEIGNEUR

A D A M H E N R Y

DE MINCKWIZ,

Seigneur de Staschvitz, Proesdorff, Falkenhayn, Hemmendorff et Maltiz, Lieutenant Colonel de

S. A. S. Monseigneur le Duc de Saxe Weissenfels & Grand

Intendant du Baillage de Pegau &c.

Mes tres-grands Patrons.

Seig-

SEIGNEURS!

Est avec le plus grand respect du monde, que je Vous offre cette petite piece, la premice de mes etudes, le don, que je Vous dois. Peut-etre m'accuserez Vous d'une grande insolence, & condannerez mon audace. Vous direz, que c'est bien poser une couronne de perles & de diamans sur une statue de terre, & faire entrer par des Portiques magnifiques & des Arcs triomphaux superbes dans une vilaine cabane, de mettre de tels noms a la tête d'un ouvrage de si peu de prix. Mais Vous verrez aussi, que ce n'est pas faute de mon imprudence, & que ce n'est que par la splendeur de Vos vertus, la grandeur de merites & l'abondance de graces pour moi & les miens, Ainsi Vous considererez, que ce n'est pas la seule generosité de doñer beaucoup de marques d'une grande faveur, mais aussi de recevoir bien les marques d'un profond respect. Mais Vous m'excuserez en pensant a ce d'Aristide disant, qu'il est seant de consacrer les Temples aux Dieux & les livres aux illustres personnes. Quoi qu'il en soit, je m'acquitte de mon devoir en consacrant cette piece du pourchassement de la renommée & gloire à Vous, qui avez tant de renommée & gloire, que je crois en avoir aussi assez d'etre

Seigneurs

de Vos Excellences

le plus humble valet

Chretien Gottlob Scheubner,

CONSPECTUS DISSERTATIONIS.

Prooemium

Divisio famæ in simplicem & intensivam, hujusque definitio
§. I.

Divisio in rationalem & irrationalem. §. 2.

Quæstio: utrum liceat aucupari famam? affirmatur. §. 3.

Probatur §§. 4 - 6.

Quæstio: utrum famam tueri liceat vel cum nostra, vel cum
lædentis internecone §. 7.

Modi afferuntur spurii aucupandæ famæ. I per studia α) se-
vera 1) nimis defendendo antiqua. §. 8.

2) innovando solummodo. §. 9.

3) statuendo ea quæ sciri non possunt. §. 10.

β) per studia elegantia. §. 11.

γ) per studia pædantica agendo a) vesanum Criticum, §. 12.

b) Abstractionum nimium Patronum. §. 13.

c) Paradoxorum venditorem. §. 14.

II. per modum evulgandi eruditionem. α) per Collegia §. 15.

β) per actus publicos. §. 16.

γ) per scripta. §. 17.

III. per vitam 1) externum corporis cultum. §. 18.

2) per mores. §. 19.

3) per virtutes affectatas. §. 20.

Causæ, quæ ad aucupandam famam impellunt. §. 21.

Media legitima. I) Scriptor, acutissimorum divulgatio. §. 22.

2) Nova inventa. §. 23.

3) Literarum commercium & scripta eristica. §. 24.

4) Docendi dexteritas §. 25.

Epilogus. §. 26.

Pro-

Prooemium.

Famam Tibi aucupandam proponimus, Lector benevole! Famam, inquam, quam forsan et ipse sectaris. Cur enim Te solum ab huius studio existimarem alienum, cui se mancipat quicquid mortalium vastus habet orbis? Non loquor inconsiderate. Quis enim est in orbe, qui non aliquam, quamvis & inanem captet gloriolam? Nonne vel pueri efferuntur lætitia, cum ludentes vincunt? Pudet victoria ab æqualibus privatos, impetrata præ aliis gaudent & exultant. Ad arduos labores subeundos facile invitantur, ut vel æqualium sint principes. Nec eos quidem ab hac cura plane liberos pronunciarerem, qui vel infimæ etiam sortis inter homines vivunt vitam. Ecce saltem Tibi carnifices! Nonne & hi cupiunt laudari, si qua præ ceteris polleant capita obtruncandi dexteritate? Quid quod vel hi ipsi Viri volunt prædicari, qui de gloria contemnenda libros adornant. Cur enim his ipsis libris nomina sua inscribunt, nisi ut fama eorum eruditus resonet orbis. Est enim maximus omnium gloriæ vanæ auceps, qui se a gloria plane abfuisse gloriatur. Ita vero Sanctissimi Numinis assistentia adjuti dissertationem adornabimus ut præmissa famæ definitione eius studium

um

um licitum demonstramus. Quo facto modos spurios fama comparanda, non omnes quidem, in medium adducemus. Postea causas & fontes cum subjectis mediis ea quidem, quae nobis amatur, brevitate exponemus.

§. I.

Ama, fama, non sola pecunia, sed et fama, honor & gloria misere vexat homines. Non opes, non pecuniam quaerunt filii Zebedaei: Ita enim non secuti fuissent pauperrimum omnium mortalium Magistrum. Gloriam tamen & honorem petunt, ut scilicet sedeant ad latera salvatoris. Non in imperio pecuniam, sed famam pauper affectat Phocion. Nec adeo injuste, dummodo cetera agantur recte. Quid igitur mirum, eruditos praesertim anxios hancce habere curam? Nonne Musarum nutrix Eupheme est? Ita enim effinxere gentiles. Nec immerito. Quid enim fama magis atque gloria mortales ad honesta allicit facta? Alexander M. viso Achillis sepulcro studio gloriae & aemulatione virtutis incensus illacrymasse fertur. Themistoclem trophaea Miltiadis ab otio & somno ad gloriae studium vocarunt. Et sane Semiramis cum Artemisia tantos adiisse labores putetur, nisi gloriae desiderium superasset lexis imbecillitatem? Dividitur autem fama & existimatio, quas voces pro Synonymis habemus, in simplicem & intensivam. Simplex est iudicium de bonitate hominum simplici i. e. qua viri boni iudicantur aequales malitia scilicet carentes. Intensiva est, qua inter eos, qui omnes, si a statu naturali & civili abstrahas, gaudent existimatione simili, unus vir bonus altero censetur praestantior, intuitu bonitatis, quam in rempublicam factorum excellentia confert, de qua nobis est sermo. Fama itaque intensiva est opinio plurium de alterius praestantia ob excellentia bona in rempublicam collata. Bona non tam fortunae & corporis

ris

ris quam mentis hic intelligimus. Bona sunt vel iusta, vel decora, vel honesta. Quilibet iusti regulas observare debet neque tamen de præstantia virtutis gloriari debet. Qui decori regulis amorisque legibus observandis operam impendit majoris æstimandus est majorique laude dignus, neque tamen famæ quid exinde accupari debet. Qui vero præterea honestatis regulis summa industria incumbit is demum legitima famæ parandæ media & instrumenta amplectitur, dignus, quem omnium maximi æstimemus. Famam non esse in nostra potestate ulterius ex definitione patescit. Plures enim esse stultos quam sapientes, qui vel ex ignorantia vel malitia famæ illudunt, norunt omnes. Sed non immoramur da definitioni ulterius explicandæ, quia cum eruditis de fama differendi erit occasio, cum quibus bene disputandum esse alibi dicitur.

§. II.

Notandum præterea, nos hic definivisse famam rationalem non irrationalem. Meretur res, quam uno alterove illustremus exemplo. Siquis misellus homuncio cum vesanæ mentis studioso, quem Paduæ vixisse dicunt, suum nomen in orbe clarum vellet reddere, & clam egrederetur noctu, instructus scala, sicque conscendens summa urbis palatia iis nomen suum auratis inscriberet literis, hunc pro rationali fama ineptiæ & insipientiæ notam incurere, ecquis est, qui sit inficiaturus? Videbis id ulterius in eo, quem tibi hic descripsimus. Iste enim aliquando in hoc ipso egregio negotio, tanquam fur conscensus urbis magnifica palatia a lictoribus arreptus custodiæ traditus est, satis ibi temporis habens nomen suum etiam carceris parietibus magnificis inscribendi literis. Porro si quis cum Agrigentino isto Philosopho Empedocle immortalitatis atque fama perverso studio adeo in census esset, ut vel Æternam insileret in mediosque ipsius ignes se conjiceret, ut ad superos modo transiisse Deusque factus esse videretur, is equidem in sui admirationem mortales rapit, non tamen dignus, cujus nefandum facinus laus & gloria rem ex debito æstimantium comitetur. Nam famæ tantum irrationalis non rationalis cupidum quis hunc non pronunciet? Herostratum, quem, ut immortale redderet nomen suum, Dianæ Ephesinæ incendisse templum historiae testantur, ad Vid. hæc singula suo loco famam

loco Hoffm.
Lexic. Univ.
T. I.

famam temerario ausu grassatum quilibet mecum consentiet. Longum nimis foret si, quæ hanc in rem dici possent coacervare singula vellemus, & in rem afferre præsentem.

§. III.

Ut vero totius operis cardini immineamus; disputabimus nunc, utrum licitum sit aucupari famam? Suis hic omnia constringimus limitibus. Absit patrocinemur illis, qui per media illegitima gloriolæ captandæ anxiam sæpius & noxiam impendunt operam. Non enim nobis facienda sunt mala ut exin nobis boni aliquid enascatur. Si omnia vero rite instituunt famæ cupidi non concedimus solum sed jubemus quoque famæ servire omnes variis adducti rationibus.

§. IV.

Namque I) famam aucupari licet, imo decet, propter nosmet ipsos. Famæ qui operam dat, agnoscit communem stultitiam generis humani, agnoscit etiam propriam, quæ agnitio sane fons omnis sapientiæ est, sine qua mortalium neminem famæ veræ acquirendæ inceserit desiderium. Prudentissimum perfectissimumque ens hominem pronunciant, cum longe sit miserrimum tot scatenis vitiis animal, quibus expellendis & cum hoc mortalitas denegare videatur, imminuendis saltem seriam operam si non impenderit homo, veræ famæ fundamenta posse jacere quis certe crederet? Nunquam famæ studiosus in perfectione sua acquiescit, sollicitus potius ut nova subinde suæ emendationis incrementa faciat. Cavet præterea ne estimationi fucatae per vanæ ambitionis opera acquirendæ studia afferat sua. Vitam otiosam speculationibus vanis deditam averfatur, austeram nimisque rigidam detestatur. Justam, decoram, honestam amat, quippe quæ ad famam possit sternere viam. Cujus si compos factus est, delectatur, industriam felici progressu ad commune publicum extendit. Confirmant hoc virtutes non minus sagatae, quam togatae. **Sedeamne**, inquit Hannibal apud Silium Italicum, ut noverit una me tantum Carthago? Et profecto tam notus iste per studium suum famæ est factus, ut vel unicum illud: **Hannibal ante portas!** postea suffecerit vel toti exercitui **Panico** injicendo terrori. **Quid multa?** Vix centum militibus, si famam habes, mille fugabis hostes. **Hinc & antiquis Mars semper effingebatur**

tur

tur equis furore & ira vectus, moderante equorum frena terrore, fama autem omnes præeunte, quod videre est apud Statium
 Contra vero si fama destituaris, quid tibi unquam cedit prospere. Scribat Mevius librum non ubivis obvia eruditione refertum, si fama ipsi deest, desunt etiam cupidi huius eximii laboris ematores. Moriatur vero Titius singularis eruditionis fama conspicuus, si videas libros ejus auctioris recepto more venales exponi, cheu quanta libido eos nimio sæpe pretio emendi magna nube ad locum destinatum accedentes non occupat eruditos! Indicet Sempronius ex valvis Academiae publicis vel singulis hebdomadibus per sex schedulas, viginti collegia, nisi floreat fama, en! præter docentem ipsiusque canem vix aderit tertius, quos omnes tres demum collegium constituere commune habet proverbium. Et quid obstat, quo minus & huc referam ingenui hominis curam, qua eo nititur, ne ignari hominis incurrat maculam. Famæ neglectum turpis animi, gloriæ appetitum præclare indolis argumentum semper habuerunt sapientissimi quique. Et huc etiam famæ studium comparatum esse docent Philosophi, quod mortalibus hominibus nominis immortalitatem afferat. Delectentur homines suis divitiis, perfruantur voluptatibus, ament ceteras mundi vanitates. Ultima tandem fata his omnibus privant bonis: Famæ autem decus ne mortuos quidem destituit. Dum hæc scribo, in memoriam venit, quod sapientes famæ aucupium argumentum immortalitatis animæ haud ultimum existimant. Non putentur homines tantos labores diurnos nocturnos domi militiaque suscepturos fuisse si cum vitæ fine gloriæ terminus poneretur. Sed hæc satis demonstraverint cur propter seipsum famæ sit inserviendum.

L. VII. The-
 baid.

§. V.

2) Captanda nobis est fama propter alios. Quis nescit famam negligentes nulla virtutum teneri cura? Quid autem socios facilius a virtutis amite tad vitia abstrahere potest, quam malum nostrum exemplar? Duæ res sunt, inquit Hipponensis Episcopus, Conscientia & Fama Conscientia necessaria est tibi: Fama proximo tuo. Qui certe famam custodit, & in alios misericors est. Qui negligit, fidens conscientia, crudelis. Nobis necessaria est vita, aliis fama nostra. Hæc enim

B

enim

enim ad præclara facta invitat alios. Cur enim in bello strenuos oli-
va & aliis ramis redimitos Lacedæmonii laudabant publice, nisi ut
alios ad aucupandam parem gloriam incitarent? Curque mortuos
injecta purpura tam gloriose sepulcris mandabant, nisi ut virtutem
posterius imitarentur? Epaminondas, cum Meneclidas quidam ora-
tor, ipsum aliquando traduceret, ut qui de se quam Agamemnone
magnificentius sentiret: facio, inquit, hoc propter vos. Ut scilicet
alii eo magis ad imitanda & perpetranda egregia incitarentur, quo
magis ipse sua prædicaret facinora. Et huc etiam pertinent, quæ in
eam rem §. 1. jamjam attulimus.

§. VI.

3) Etiam appetenda est fama proter integram rem publicam.
Si enim rite appetimus famam, appetimus etiam virtutes. Si appe-
timus virtutes, tunc respublica bonos obtinet cives. Porro si per
nostram famam incitantur alii ad paria studia, tunc continuæ invi-
cem æmulationes, magnaque exinde ad rempublicam redundant
commoda. Magnam ubique in virtutis studio clarissima exempla
relinquunt efficaciam. Celebrium virorum exemplo discunt juve-
nes, quid agi in vita deceat, aut quo pacto via in lucubrationibus ali-
isque præclaris factis ingredienda. Æneas apud Virgilium: Disce
puer virtutem ex me verumque laborem, Fortunam ex aliis. Præ-
terea stimulum inanimis excitant exempla quæ plus ponderis gerunt,
quam præcepta, quæ multi ipsa vita non exprimunt. Sed objicientiu-
um strepitum audire videor, ita respublicas perpetua æmulatione
invidiaque lacerari. Equidem non nego ambitionis œstro corre-
ptos eruditos æmulationibus noxiis rempublicam onerare. Multi
sunt, qui officiorum munerumque splendorem, scientiarum præ-
stantiam, famæque celebritatem in aliis dente canino mordent. Et dole-
mus quosdam Viros, quibus eruditionis laude alios superare contigit,
invidiam undique comitari. Sed his non obstantibus non tanta sem-
per affectuum turpitudine omnes veræ famæ aucupes fatigat, ut ob
famæ mutuum studium sibi invicem detrahere seq. variis modis la-
cerare velle præsumantur. Id enim vix mihi persuadere possum, ve-
ræ sapientiæ virtutisque alumnos ad hunc emergendi præ aliis pru-
ritum posse descendere, id quod §. 4. demonstravimus.

§. VII.

§. VII.

Celebrishic inter Juris N. Doctores quæstio est, utrum famam nostram vel cum inter necione lædentis defendere liceat? Famæ appetitum moderatum esse jubemus. Sapiens oblatam honestam ad honores perveniendi non dimittit occasionem. Non tamen dolori statim succumbit, si detrahant malevoli honori. Reputat se cum stultorum plena esse omnia. Sufficit ipsi si apud eos, qui virtutes ex debito valore metiuntur, bene audit. Id vero est, quod miramur, Philosophos nonnullos statuere, ignominiam ex inflicta alapa contractam cum nece infligentis posse depelli, nescio, quibus rationibus, quas scire aveo, nixos. Alapa equidem nimium quantum celebres viros potest affligere, sed facinoris atrocitas non tanta est, quæ morte injicientis redimatur, cum alia suppetant media depellendæ injuriæ magis idonea. Sed ad alia progredimur quæstionem huic fere cognotam allaturi, utrum sc. famam vel cum nostra morte tueri liceat? Ansam nobis, quod ita quæramus, de- L. XXIII, c. 19, dit Cælii Rhodigini quidam locus. Mentionem ibi facit Indi cujusdam, qui celeberrimam artis sagittariæ habuit famam, quem sagittas tanta peritia dirigendi præditum divulgaverat fama ut vel per annulum transirent. Captum hunc aliquando Alexander artis suæ publica edere experimenta jubet sed frustra. Indignatus Alexander rapi jubet ad ultima supplicia miserum sagittarium dicto non audientem. Abducitur ergo ad mortem obluētans adhuc mandatis. Conversus tandem ad milites: ego, inquit, per multos dies artem excutiendi sagittas desieram, nec minimum quidem in eo exercebar. Proinde veritus ne ob insuetudinem voto exciderem, recusavi quod injunxerat Alexander. Ille vero audito nolle hominem vel cum vitæ damno opinione videri minorem, dimittit multis muneribus affectum. Hic igitur oritur quæstio, an istius pertinacia sit approbanda? Laudare institum videtur Alexander cum eoque Cælius, inducti, nescio an trito illo: vita & fama pari passu ambulant. Sed falsus est canon absque omni limitatione intellectus. Vita civilis, puta, & fama pari passu ambulant. Verum canones quos sæpius afferunt, non adeo magni æstimamus & tantum dicimus sagittarium pertinacissimo supercilio Alexandri mandatis obstitisse, cum vitam, cujus perdendæ contumacia injiciebat periculum,

lum, quacunque arte recuperare non potuerit, famæ v. iterum acquirendæ, quam paululum imminuere poterat, per exercitia supererat occasio. Quid igitur de iis sentiamus, qui vel ob levissimam injuriam statim in duella ruunt videre cuique est. Sed transimus ab his veluti generalioribus ad magis specialia, de eruditis Potissimum acturi.

§. VIII.

Recensebimus igitur modos quosdam eosque vel plane spurios vel plane suspectos, quibus gloriam venantur eruditi. Infiniti laboris & temporis negotium foret explicare hic & nominatenus producere omnes ac singulos. Revocabimus tamen omnia in duas classes, quo & ea quæ non adducemus redigi poterunt. Aucupantur enim alii famam vel per studia vel per vitam. Per studia qui ad gloriam adspirant, quæritant eandem vel per studia severa vel per elegantia vel per pædantica s. absurda. In studiis severis alii tantum antiquorum placitis γνησίως adhærent. Eorum vel sputum lambunt & vestigia vel medium per stercus & lutum calcant. Malunt errare cum antiquis quam cum recentiori ætate vera sentire. Hanc horrendo atq; infami Novatorû nomine sarcastice prosequuntur. Horum placita refutare audent, quamvis nondum visa. Imo sibi ne a cæde quidem eorum temperare possunt, ut in Jacobo Carpentario videre est, qui in Petri Rami vitam ideo in Laniena Parisiensi sæviisse dicitur, quia is Aristotelem tanquam numen colere recusabat uti testatur Paschius. Lacrymarum cum Daciera torrentem profundunt, si quis cum Motteo recentioribus palmam præ antiquis tribuere velit. Idque per omnes quatuor, quas dicunt, facultates. In Theologicis si quis forsan nimis Scholasticorum nugis, quas satis intempestive & his sacris immiscuerunt, recedere, aut aliquem scripturæ sacræ locum melius explicare conatur, ille vel Novatoris, vel Pietistæ, vel Heterodoxi, vel Hæretici & nescio quo tandem nomine laceratur ab aliis & damnatur. In juridicis multos etiam invenies, qui hos implacabili persequuntur odio, qui aut Jus Canonicum aut Corpus Juris corrigere, aut illorum usum in hodiernis rebus publicis in quibusdam partibus impugnare sibi in animum induxerunt. In Medicis etiam sunt, qui in omnibus morbis curandis tantum tritum illud Molierii cantant: clysterium donare, ensuite seigner

in invent.
nov. antiqv.
p. 56.

dans son mala-
de imaginair

gnare

gnare & tandem purgare, recliterisare, reseignare & repurgare. Re-
li quos omnes morbes curandi modos tanquam spurios & contra re-
gulam peccantes rejiciunt. Et quid tandem de Philosophis? horum
fere quilibet suum ex antiqui tanquam aureum vitulum adorat Pa-
tronum. Hujus placitâ tanquam oracula & de tripode dicta ce-
droque digna defendit strenue. Idque non eam solum ob causam
ut famam, quam jamjam habet, defendat, sed & novam plane sibi ac-
quirat, triumphando sc. de novatore isto, monstro horrendo, infami,
ingenti, cui quot in corpore fibræ tot mentis sunt mendæ.

§. IX.

Alii vero plane contraria via ad honoris templum tendunt.
Isti nil nisi nova crepant, antiqua omnia tanquam humilibus animis
digna aspernantes. Verissimas eas omnes dicunt sententias, quas
paucissimi sectantur. Novam Philosophiam, novam Grammaticam no-
vam Poësin, novam Chronologiam, nova inventa ubique jactant. In-
terdum tam vanus est novaturientium pruritus, ut inventis etiam nul-
lius utilitatis & ridiculis operam & oleum impendant, dummodo no-
vum aliquod proferant. Novum inventum fumandi tabacum, novum
inventum statuarum loquentium, novum inventum columbarum
volantium, idque genus alia nova cantant sæpius. Parturiunt mon-
tes et nascitur ridiculus mus! Interdum & novis inventis studiis su-
blevamina afferre gloriantur & revera multo difficiliora reddunt o-
mnia, Exempla sunt odiosa. Si placeat examinare varias, quas excogita-
runt, artes mnemonicas, aut artem magnam Cielogonomicam, videbis
rem ita se habere. Alii aliorum inventa artificiose detegunt illa post-
modum pro suis venditant, sique ipsi destituantur ingenio inveni-
endi nova, plagium committunt. Talem ingeniosum furem me-
rito vocamus Galilæum a Galilæis, quem non in detegendis solum
circumjovialibus Simonem Marium sed & inveniendis telescopiis
observandisque maculis solaribus Christoph. Scheinerum in tracta-
tu Apelles post tabulam dicto antecessorem habuisse eruditis satis
compertum est. Magnam satis nubem eorum qui plagii literarii rei
sunt recenset Jac. Thomafius. Nec desunt qui non veritatis stu- in disp. de pla-
dio contra antiquos pugnant, sed tantum ut eorum sint flagella. gi^o literario.

Præter Laurentium Vallam, Petrum Ramum, Franciscum Patrici-
um, Bernardinum Telesium Sebastianumque Bassam, notos Ari-

stotelicomastiges habebis adhuc multos hujus indolis famæ
aucupes.

§. X.

Sunt iterum alii nescio an ridendi gloriolæ captatores, qui se scire quædam putant, quæ vel plane nesciunt, vel scitum. impossibilia sunt. Habebis tales inter Kabbalistas. Dictitant illi se scire naturam angelorum, eorum ordines, singula singulorum officia & operationes. Numerant etiam eos eorumque vel nomina cognita habere perspectaque gloriantur. Nominant hic, nescio quem Orphanielem, Schemschielem, Thumielem, Schalgielem, Tabtabielem, multa insuper alia nomina. Ast quis ipsis ea dixit? num cum Karbiele suo, aut Sandalphone, aut Adamo Kadmone sermones instituere eorumque singulos nominatim acceperit? Habent tamen aliquid singulare, habent egregii viri sublimiorem Philosophiam. Nec tacendos hic puto Indos Philosophos beatitudinem triginta duabus figuris & octoginta qualitatibus obtinendam asserentes. Sed & ad nostrates. Horum alii angelorum & beatorum linguam rimati sunt de eoque disputarunt acerrime. Alii nescio, quo anserum volatu in lunam se transvectos esse ibique & incolas & reliqua ad naturam Lunæ spectantia observasse sibi imaginati sunt. Rursus alii inventa quædam crepant, aut plane nunquam, aut saltem in cerebro tantum inventa. Ita aliqui artem volandi didicisse & invenisse se putant. Paulus Gvidottus Burghesius se 14. præditum artibus gloriatus est, quæ singulæ panem porigerent & inter has etiam artem volandi. Sed ne ex quidem universæ satis dedere panis, siquidem fame propemodum periisse misellum artificem testis est Erythræus. Quis negaverit hæc omnia aliquem gloriæ vanæ sitim satis indicare?

Pinacoth P. I.
P. 123.

§. XI.

Transimus nunc ad studia elegantia. Et per hæc etiam gloriæ quid sibi quærunt elegantes homines. Non amamus, inquit, vanas morosorum speculationes, elegantibus incubuimus literis. Non sumus Palæmones, non vulpeculæ Scholasticæ, non morosi
Cato-

Catones. Elegans hodie est mundus, elegantia ergo esse debent studia. Elegans Juvenis Apollo est, non severus senex. Elegantes Musæ virgines, non corrugatæ frontis anus. Sed ecce mihi elegantes istos homines cum elegantibus studiis suis celebratæ nominis inhiantes. Prodit in scenam selegans eruditus, ceteroquin nasutulus, scio'us, blatero, Thraso, variisque elegantibus observationibus tanquam morionis vestimento comtus. Et has quidem Diario (journal) inclusas, veritus ne disrumpant cranium in mundum evolare jubet. Has amatoribus pro duobus grossis non spectandas solum obtrudit sed & plane venales, adhuc paulo pejus, quam ii, qui pulcras, uti vocant, raritates cistis inclusas inspiciendas præbent. Non promerita quidem privamus laude Italos, Gallosque ut & Germanos, qui connexo sæpius aliorum celebrium Virorum labore præstantissimam suppeditant librorum notitiam, quorum, si etiam anxie ex amplissimis conquærentur bibliothecis, titulis cognoscendis tota ne quidem vita, quæ brevis est, suffecerit. Nemo tamen sanæ mentis invidia nos dignos aestimabit, calamum stringentes in viros quosdam, qui misera ambitione inflati vitam juvenem necessariis studiis impendendam, totam tamen in colligendis supervacaneæ eruditionis monumentis absument. Et inter hos ipsos etiam aliis alio modo procedere lubet. Alii enim contenti sunt depinxisse saltem eruditi cujusdam imaginem & scripti cujusdam Anglicani, Gallici, Italici, aut disputationis aut programmatæ, aut inutiis etiam chartæ, quæ tamen ubivis obvia sunt dedisse excerpta. Ex proprio ingenio autem nil scribunt & famam tamen quærunt. Alii contra eorum in id maximopere incumbunt, ut magnorum virorum interdum & mortuorum placita aggrediantur & scripta. Hæc quamvis sæpius non intellecta sulso & mordaci invadunt stylo idque tanquam in autoritate constituti. Interdum & aliam affingunt mentem. Sique postmodum Celeberrimi Viri non dignos eos judicent, quibus respondeant, aut non amplius respondere possint, morte ablati, ecce! videbis eos solenniter tanquam de victis triumphum agentes, haud secus ac gallus quidam gallinaceus, si adversario suo gallinis suis imminenti quandam evulserit plumam. Sed pruritus Diaria scribendi hodie nimium quantum obvium
damna-

damnaque exin ad literas redundantia Viri in autoritate constituti exagitarunt atque aperuerunt.

§. XII.

Nunc venio ad absurdissimos omnium famæ aucupes. Eos scilicet, qui prædanticis, uti audiunt, studiis magnum in orbe quærunt nomen. Hos continuas inter se dissensiones, continua videbis habere bella. Et iterum in tres potissimum abire classes deprehendes. Alii enim 1) sunt Aucupes Syllabarum, uti cum Cicerone vocare amo vesanos Criticos. Hi vel de lana caprina contendunt. Differunt subtiliter de patria Homeri, lites agunt æcerrimas de hoc & Hesiodo, uter horum altero fuerit antiquior. Accurate determinant utrum scribendum sit hæres, an heres, auctor, an autor, consumptum, an consumptum, quoties, an quotiens, Virgilius an Vergilius &c. utrum dividendum sit etiam, an et jam &c. utrum legendum sit Agellius, an Aulus Gellius &c. utrum pingenda post singula puncta litera majuscula nec ne? libros edunt integros de Græco Ablativo, ut Crusius & Frischlinus, de reciproco sui, ut Valla & Raudensis. Incusant veterem Grammaticam, ut Casp. Scioppius, quod fraudibus & mendaciis plane sit referta. Hanc ob causam Christianis erubescendum putat, quod pueros ediscere & credere cogant mendacia, quod scil. ipsis persvadeatur, Cupressus, ulmus, laurus, populus &c. esse fœminina. Tanto nunc esse turpius ista tolerare mendacia, postquam eorum falsitas publice sit detecta & convicta. Maximum privatim ac publice importare detrimentum, omnis liberalis doctrinæ fundamenta in mendacio jacere &c. Præterea de Etymologicis multa disquirunt, integra volumina conscribunt etymologica, unius vocabuli fere centum afferunt radices, quarum tamen vix una ejusdem contineat literam. Magna de semetipsis prædicant, Latinitatem sese purissimam docere jactant. Illam in Ovidio reprehendunt, barbarie Plautum notant, in Taciti stylum calammum stringunt. Sed ne quis credat solius nostri ævi hunc esse morbum. Fuisse jam talium ineptiarum studi sum Tiberium, qui sæpe crepaverit quæstiones: quæ mater Hecubæ? quod Achilli nomen inter virgines fuisset? quid Sirenes cantare sint solitæ? testis est Svetonius. Græcos itidem quæsisisse refert Seneca; quem numerum

Paschius in
inv. nov-an-
tiq. p. 69. sqq.

in vita ejus
c. 20.

maerum remigum habuerit Ulysses? utrum prior scripta esset Ilias, de brev. vitæ
an Odyssæa? & alia plura. c, 13.

§. XIII.

Sunt 2) alii Pædantici gloriæ iuvenatores abstractionum isti. Patroni, vesanæ mentis Scholastici. Concitata hi disputant mente, tanquam de salute reipublicæ, utrum dicendum sit forma an figura pilei. Sine hæsitacione crepant passionabilitates, præsentialitates, susceptibilitates, aptitudinabilitates. Mirifice delectantur entitatibus, formalitatibus, suppositalitatibus, quidditatibus, intenditatibus, homoneitatibus, Petreitatibus, cur non et asineitatibus haseleitibus &c.? Acutissime demonstrant principia individuacionis & radicem futurationis, & nescio, quæ alia otiosi ingenii vocabula? Concertant magno strepitu magnoque verborum apparatu, utrum abstracta & universalia sint nuda nomina an realitatis quid in se habeant. Nonne dixeris quæso hos occupasse studium profunditate meditationum sibi acquirendæ famæ, vel jam acquisitæ contra aggressores t uendæ? Quis non rideret eorum cerebellum, tristi superbia tanquam specie arcanæ sapientiæ, qua famam sibi acquirant, ferociens.

§. XIV.

Tandem & ad hos absurdos famæ aucupes refero 3) Paradoxorum istos venditores. Παράδοξικῶς omnia exprimere summo cum sudore contendunt. Paradoxos libris præfigunt titulos, paradoxa disputationibus eligunt themata. Stoici quantum paradoxa amaverint satis notum est. Cur autem tam splendido involucro involvebunt dogmata? ut præclaram ingenii dotem commonstrarent omnibus, sui que admiratores facerent, qui tam insolita audirent. Præcipue autem huc pertinent collaudatores rerum abjectissimarum, Asini, Pediculi, Pulicis, Podagræ, Febris quartanæ, Cœcitatibus, luti, umbræ &c. quem enim hi alium habent finem, nisi ut acumen ingenii inutili fere labore ostendent.

§. XV.

Haftenus itaque diximus de studiorum generibus, quibus famam aucupantur eruditi. Nunc & observabimus specialia quædam circa methodum communicandi eruditionem cum aliis. Et hic diversa iterum via tendunt ad famæ palatium. Alii enim divulgant sua per Collegia, alii per actus publicos, alii per scripta.

C

Ap:

Applausus ante omnia est acquirendus. Utuntur ergo variis artibus atque modis. Quidam literis ad Scholarum Rectores datis commendandos sibi collegiisque suis Academiae candidatos expetunt. Eo procedunt stultitiae, ut hos Cl. Viros, si forsan ad academiam deferuntur, ad se invitent, ubi opiparis esculentis vini que largis satis poculis excipiunt, & si per Jovem placeat, ad cellas vinarias abducunt eo splendidius arctiusque ad partes suas pertrahendos. Quis credat ejusmodi viris per eruditionem acquirendi famam aequae auditorum concursum superesse spem? Virtus latere sub umbra nescit & Vir eleganti doctrina instructus, qui bono publico inservire nititur, si non centum, decem tamen in Museo facile observabit, quos bonas artes edocere valet. Pergat modo industria, docendi dexterritate, indefesso libris impallescenti labore, tandem cupidos ex suo centis ore pendendi inveniet auditores. Industria namque cognita nec Professores desunt, qui commendare possint & velint auditores. Neutiquam tamen improbandam existimo amicitiam literarumque cum exteris commercium. Scio enim hoc esse prudentis eruditi; Scio etiam hos Clarissimos, qui Scholis praesunt, viros eruditionis nostrae fructum nobis afferre posse. Hoc tamen mihi videtur absolum, tam absurdam saepius nonnullos ostendere curam illos demerendi. Quis enim dubitet, jam aliunde exploratos illos habere, qui in Academiis de studiosa juventute bene mereri satagunt Doctores. Hoc tamen commodi haec affert commendati, ut ne novelli studiosi ad valvulas publicas progressi ex tot Schedularum myriadibus, quendam sibi imposterum audiendum eligere necesse habeant. Alii aliam ingrediuntur applausus acquirendi viam. Invenies, qui ex aliis academiis ad nos progressi loquendum sibi, ut videantur, existimant. Applausus enim cupidi tentant omnia. Si disputationes publice intimatas vident, superba voce intonant: Quos ego! Quasi vero hic advena omnem solus devoraverit sapientiam & quemlibet bonum Virum acerrima, ut quidem praetendit, disputandi ratione impune illudere ipsique suo accessu panicum injicere terrorem felici successu valeat. Minime gentium. Nullus artium genuinus Doctor tela alibi summa mentis anxietate collecta timebit, cum majori vi in e. nittentem retorquere satis proclive erit. Est equidem laudis, disputandi promptitudine errorum convincere alios: sed hoc insanientis est lacerare flagellare ludibrioque, dare velle
Cla-

Clarissimos viros. At ut desint vires tamen est laudanda voluntas. Sed mitto misericordiam dignos homines ridiculumque hoc famæ parandæ studium. Alii iterum aliam amant viam. Famulos emittunt in omnes Academiae plateas, & ubi conventicula celebrant studiosi, eorum amicitiam ambire iustos. Contracta amicitia amicos ad se invitant, ubi gloriæ horrendum animal statim ac citato pede advolat & ad collegia sua commendanda verba callide subornata profert. Potione varia (Thée, Caffé) benevole præsentés excipit, amicitiamque contrahit. Studiosi ita decepti accurrunt auditoresque se profitentur collegiorum, quæ intimavit satis beneficum gloriæ animal. Chartæ habenda est ratio & contrahenda in compendium verba. Alii centonem disputationis conscribunt, e cranio suo nil proferentes. Vix cathedra egressi, logica, philologica, ethica, politica, & nescio quæ ontologica intimant. Sed si cupidi sæpius novarum mercium, quæ gratis exponuntur venales, emtores musca celeberrimi sc. Philolosophi intrant, ecce famulus adest, si quem habent, satis benevolam propinans excusationem. Rursus alii in indicandis collegiis sesquipedalibus aut grande sonantibus utuntur verbis. Invenies frequentes ibi formulas; Ex itinere meo in Galliam, Angliam, Belgium aut Italiam redux sequentia indico collegia. In Collegiis ipsi vel sua si quæ ediderunt, commendant & citant scripta, vel Collegiorum suorum usum in Praxi quotidie crepant vel magnas bibliothecas jactant, vel venerandos Præceptores, ex quorum ore sedulo pependerit, laudant, vel magnorum virorum amicitias, ut de ipsorum etiam fama participent, ostentant, vel denique alios eosque acutissimo stylo perstringunt. Superbe exclamant: Ego sum summus sapientiæ Dictator, Philosophorum aquila, veritatis Hercules. Chrysippum agunt, quem a quodam, cui commendaret Filium, interrogatum respondisse ferunt: Mihi, nam si quemquam me excellere putarem, ipse apud eum Philosophiæ darem operam teste Laërtio. Ab hac insania non erat alienus Theophr. Paracelsus, quem thrasonicis verbis dixisse constat: stultissimum capillitii sui pilum plus scire quam omnes Galeni sectatores. Imo barbam suam plus experimenti habere quam omnes, quæ essent, academias. Antiquis solennis erat iste mos, ut sublimiora dogmata fabulis, ænigmatibus, symbolis, numeris, figuris hieroglyphicis &c. tegerent, ut sublimissimi fama que digni viderentur

foli. Nunc illius loco vel magnifico eoque difficili utuntur stylo, vel acuto & mordente vel etiam ridiculo. Et quis recenseret omnia ista stratagemata, quæ in collegiis suis adhibent?

§. XVI.

2) Eruditionem divulgant per actus publicos, disputationes putes & Orationes publicas. Istitis enim applicandum tritum illud: loquere, ut te videam! Et in disputationibus quidem nil nisi veritates venditant. Si demonstrantur errores, nolunt assumere; multa dicunt, nihil respondent; semel datas responsiones, quamvis centies refutatas centies repetunt; extra oleas vagantur; negant quod paulo ante ambabus manibus & recte quidem concesserant; multa alia machinantur, ut ne famæ cupidi eam perdant. Alii, si vitiorum Grammaticalium convincuntur, error, intonant, est typographicum, res aggredi non verba jubent. Si ordo desideratur, nescio quam methodum arbitrariam crepant. Mathematicam, Mathematicæ æmulam, Syntheticam, Analyticam jactant alii, confusa tamen omnia sistunt. In Orationibus profanis alius alium impugnat, refutat, enervat penitus. Scit enim ibi nil sibi opponi posse. Acquirunt tamen famam apud studiosam plebem. In sermonibus sacris nimis sublime amant dicendi genus. Sæpe latina, græca, hebræa, chaldaica, syriaca &c. magnifice intonant, Critica, Philologica, Antiquitates, terminos scholasticos nimia autoritate miscent. Gerhardum, Chemnitium, Quenstedium &c. multas insuper disputationes frequentius æquo citant, ad quamlibet Phrasin etiam vulgarem & nil ad rem facientem locum Scripturæ allegant, testimonia Patrum cumulant &c. quo omnia satis clare animum ad gloriam avidè adspirantem indicant.

§. XVII.

3) Libros conscribunt. de Ephemeridum scriptoribus jamjam egimus, quibus & fabularum heroicarum compositores adjungas. Superfunt adhuc alia scriptorum genera. Alii satis aucupatos esse famæ putant, si quendam Autorem classicum notis suis illustraverint. Hinc ubique MSCta conquirunt anxie, & si unam alteram ve literam invenerint immutatam en! variantem jactant lectionem. Magna reipublicæ literariæ dedisse putant incre-

crementa. Alii ne hoc quidem agunt sed explicant saltem inutilibus
notulis suis textum. Ut si invenias Phraſin: animam augere, en!
habebunt interpretes notæ: *Muth machen*. Præclarum ita se
edere putant eruditionis singularis plane specimen alto supercilio
alios, qui idem non præstant contemnentes, quo tamen quid famæ
aucupentur non videas. Alii alios scribunt libros. Iis speciosos
præfigunt titulos, multa pollicentes, pauca servantes. Alii pau-
ciora tantum imprimi faciunt exemplaria, ut rarus habeatur liber.
Alii egregia aliorum dicta pro suis venditant, plagiaque horrenda
committunt, aliorumque fama dignis meditationibus, sibi famam
acquirere conantur. Alii tantum proprias meditationes jactant, re-
liquorum omnia aspernantur, judicium eximium probare nituntur.
Alii libros & disputationes allegatis a capite ad calcem usq; complent,
de suo ingenio nil addunt, singularem ostentant lectionem memoriæ
singularis ope adjuti. Sed hæc hæc: nus!

§. XVIII.

Venimus nunc ad aucupium famæ per affectatam vitam &
hic tria iterum considerabimus, externum corporis cultum, mores,
virtutes. Externum corporis cultum non nihil existimationis ho-
minibus inspirare, vel ex vulgo disces. Quod probe norat Aristo-
teles. Hinc ex vestitu sese externoque cultu a reliquis Philosophis
plane distinguebat. Splendidis enim vestibus pretiosisque calcea-
mentis usum testatur *Ælianus*. Incedebat tonsus barbam, ornatus
annulis vultu cavillationem quandam præ se ferente idque contra
morem Philosophorum. Plato ideo aliique hunc non probabant cul-
tum promissam alentes barbam, baculum etiam peramque gestantes.
Ast alii inter quas primarii Cynici, plane sordide incedebant, ita
aliquam contemti fastus gloriam quærentes. Vultum præ se ferebant
squalidum, barbam ostentantes plane sylvestrem, pallium gerentes
penitus lacerum. Diogenes imprimis hic maxime considerandus
venit, omnis vel commoditatis vel decori tantus inimicus, ut non
solum dolium pro splendida domo, ligneam patellam ac ipsam tan-
dem manum pro urceo habuerit, sed & ne humari quidem desidera-
verit, nescio quem præ setulerit fastum philosophicum, quem præcla-
re detexit *Præc. M. Menz*. Audebat iste homuncio aliquando Plato-
nis calcare cultitram: calco, inquit, fastum Platonis. Ast Plato

var. hist. L. 3.
c. 9.

in disp. de fa-
ctu Philoso-
phico,

L. 3. & 8. Aqo
phth,

calcas, respondit, sed alio fastu, lepide hominis vanitatem arguens. Adjungendus huic alius ejus fuffuris, Antisthenes quidam. Huic enim ostentanti aliquando vestem laceram & detritam fissuramque omnibus inspiciendam danti inquit Socrates: non desines te nobis comere? & alia iterum vice paulo clarius: per fissuram, dixit, video inanitatem tuam, uti hæc omnia congeffit Erasmus. At quid nostra ætate? Hic plane contraria itur via. Hic plurimi splendidius æquo vivunt, splendidis incedunt vestibibus, splendide exornant musæa, auctoritatem sibi splendore conciliaturi. Pauci tamen & contra morem nimium squallidos se gerunt, Pileos jactant viginti annorum, capillamenta gerunt confusa magis quam decoris quid afferentia. Vestimenta fere derosa, pallia penitus detrita ostentant. Si adeas illos, stercorea & sordes, non decorum Museum, sves non homines invenies. Idque tantum ut videantur animum unice in literas direxisse.

§. XIX.

Aucupantur alii famam moribus partim affectatis, partim etiam stolidis. Sunt alii λογωμαχοι & λεπτολογοι. Amant misere continuas concertationes canium instar mordacium. Alii sunt loquaces, garruli, blaterones. Eripiunt omnibus occasionem loquendi, solam auscultandi eruditos sermones facultatem relinquentes: Rursus alii sunt irrisores, (mocqueurs) Democriti, omnia ridentes, exaggerantes, explodentes, convitiantes. Alii semper sunt meditabundi. Non raro velut ex somno sunt resuscitandi. Attrahunt autem sibi non raro hanc Cacœthen, nudo quodam gloriæ aucupio, ut scilicet fere toti videantur in literis. Rursus alii eruditus sermonibus sæpius & sine necessitate immiscent verba Lat. & Gr. integras Phrases, varias sententias, tritos versus, nota proverbia idque genus alia, ostensuri se etiam aliquid didicisse nec in eruditione pueros esse. Et quæ sunt alia, quæ quotidie obvia invenies exagitata celeberrimo Bellegardio.

dans les reflexions sur le ridicule.

§. XX.

Alii affectatis virtutibus auctoritatem & gloriam sibi aucupantur. Horum videbis quosdam singularem præ se ferre pietatem, quos accurate depinxit Molierius. Omnem plane corporis curam sæpius averfantur, omnem sensuum delectationem abominantur.

dans son Tartuffe,

Reli-

Religioni ducunt saltare, chartis lusoris uti, comœdias intrare, pila ludere, alea delectari, ludo tudiculario gaudere. Sed objicitur mihi: tuam lædis famam, si hæc omnia licita deprædicas. Ast bona verba quæso. Scio equidem multos vanæ pietatis specie aut nescio qua phantasia abreptos ubique inventi, qui ad Tartara has voluptas relegandos esse disputant; sed doleo nullam rationem solidam bonos istos Viros posse proferre, quæ id mihi persuadeat. Non semper orandum est, sed laborandum etiam. Continuata laborum series nimis deterit frangitque corporis vires, cujus tamen durationem debitam summus intendit Creator. An putemus isti tantum esse rigorem, ut invideat homini omnem delectationem sensuum, quæ gratum motum sanguinis & spirituum animalium excitat, ut longe alacrior ad labores suos peragendos deinceps recurrere possit homo. Non ille vero sum ut hos lusus præcise exercendos mortalibus imponam. Eligat, per me licet, quilibet lusum, quemcunque velit, aliamque voluptatem innocentem. Ambulet circa urbis portas vel in Museo suo subsiliat, vehatur equo pila ludat, arte digladiatoria delectetur, saliendo in equum se exerceat (gallice voltiger) insultet mutatis vicibus equo ligneo modo antrorsum, modo retrorsum, modo dextrorsum, modo lævorsum, indifferentes tamen in individuo & isti lusus manent. Saltet Sempronius cum Mevia, ludat Titius alea chartisque lusoriis (al' ombre) luda regio utatur Schachico, indifferentiam tamen ista retinent. Id quod etiam observes contra Moralistarum vulgus, quis actiones non ex legibus sed ex circumstantiis metiri volunt. Equidem non nego mala exin subnasci posse mortalibus, occasionemque peccandi præberi. Sed tolle quæso e mundo puellas, tolle vinum cerevisiamque tolle gladios, tolle etiam sacra biblia, si hæc ex rerum universitate tollere tibi, duxeris religioni, nec tolle rogo, quarum injeci mentionem, voluptates. Vitium est hominis abutentis, non rei tribuendum, quam si amat morum integritate insignis Mevius, innocens manet actio. Occasio non furem facit sed indicat saltem adesse furem. Saltet Sempronius vago amore uti occasione obvia consuetus, saltet inquam cum puella innocente. Saltandi hoc exercitium non excitat libidinem in Sempronio nostro, sed visceribus ejus jam diu hæsit, erumpens etiam si in templo oculi ejus incidunt in puellam oris elegantia con-
spi-

spicuum. Sibi tribuat, quod subit, detrimentum & ipse absteineat a
 saltatione. Non digna reputo cetera argumenta adversariorum,
 quæ nunc quidem examinem ob suam levitatem contemnenda.
 Nunc igitur iterum ad scopum! Alii per singularem modestiam
 eamque affectatam famam sibi quærunt. Horum alii nolunt libros
 scribere. Se enim indignos judicare simulant huicque negotio im-
 pares nec tamen revera aliud quid quærunt, quam ipsam famam. Se
 meliores aliis putant, qui scribendo gloriam quærunt. Hunc com-
 munem putant omnium inclarescendi modum, singularem amant
 aucupandæ famæ methodum. Volunt rogari & hiantibus faucibus
 desiderari. Alii spernere solent omnes honores & titulos. Soli-
 tariam eligunt vitam, ut eo magis quærantur. Habebis exemplum il-
 lustre in Carolo studio aliisque pluribus. Alii per Apathiæ studium
 gloriam venantur, quod Stoicorum fere præcipium propriumque erat
 stratagema. Per affectatam constantiam & patientiam iterum alii,
 quo et Gymnosophistas refero, quorum quidam omne fere tempus
 nude exigebant, modo Caucasii gelido rigore corpora durantes,
 modo flammis sine ullo gemitu objicientes, idque ideo tantum ut
 sibi conciliarent autoritatem, ut primis quandoque in republica ho-
 noribus digni judicarentur. Ridendos profecto vesanæ mentis ho-
 mines! Multa alia in thematis hujus deductionem coacervare hic
 possemus, si constitutos nobis limites migrare vellemus. Ad causas
 igitur progressari sumus, quæ ad aucupandam famam impellunt.

§. XXI.

Et inter has primum quidem locum obtinet *Philantia*. Est enim
 hominibus a natura inditum, ut se ipsos ament. Hinc non minores
 ceteris esse volunt, ad eandem aut majorem etiam adspirant famam.
 Oritur inde aucupium famæ, quod legitimum fit, si Philantia non est
 major æquo. Illegitimum a. si illa perversa sit & ad media illegitima
 animam applicare jubeat. 2) huc referendam puto *Æmulationem*.
 Optat. n. mortalium quisque si de fama alicujus summi viri audiat, ut
 eandem habeat gloriam. Ast invidet etiam interdum, aut prohibita
 adhibet stratagemata. Ita fit malum famæ aucupium. Abutitur va-
 næ gloriæ animal ingenii viribus & ad perniciosas ruit sententias si
 per bonas artes ad famam pervenire non licet. Quis quæso invide-
 re velit Bened. Spinozæ acutissimi Philosophi elogia, quibus ab eru-
 ditis

ditis ornatur. Quis autem insimul nescit ingenii ejus ab usum in religionis negotio. Huc trahas Anglum quendam, Jo. Asgill, quem immortalitatem non animæ solum sed & corporis in hac vita constitutum hominem obtinere posse, tractata quodam ostendisse inter eruditos constat, quem D. Jo. Georg. Pritius refutavit. Nova scribendi de quibus totus terrarum orbis loqueretur Cl. Asgillum incesisse libidinem testatur, Magnif. Lœscherus. In Carolo studio præsertim habemus illustre exemplum, quem famæ Lutheri æmulum illam opprimere suamque vero ad cœlum usq; tollere ausum satis constat. Novas opiniones de S. Cœna spargens, reprehensusque ideo a Luthero & satis benevole, ut desistat admonit⁹. Ego etiam cupio magnus fieri superbe respondit.

3) Ad aucupandam famam ducimur etiam per *Lucri cupidinem*. Utilis est virtus & ex virtute fluens fama ad parandas divitias, sed stultitiæ est virtutem tanquam bonorum fortunæ instrumenta usurpare cum res potius invertenda. Operam itaque dat sapiens, ut divitias equidem sibi paret, sed si instrumenta & ornamenta virtutis non existimet, summopere fallitur. Cavendum itaque est ne ex paupertate & stipidiæ asserta sapientiam suam æstimet, aut ab aliis æstimari velit quod Cynicorum & sæpius etiam stoicorum erat vitium. Cavendum etiam ut ne ad divitias, virtutum ornamenta, perveniendi spe privati tristitia angamur, famæque incrementa desperemus. Si mediis legitimis divitias comparamus, res est bona, sin illegitimis ad rerum abundantiam grassamur, famam nostram nos ex præstantia sua æstumare ne utiquam putemur.

4) his annumerare licet animæ nostræ quendam immortalitatis appetitum. Omni studio, omni opera eo nititur, ut post ultima etiam fata nos nostrasque præclaras actiones æterna gloriæ æternaque maneat memoria. Elegantibus verbis hoc corroborat Tertullianus: Omnibus fere, inquit, in genita est famæ post mortem cupido. Longum est retexere Curtios vel Regulos & Græcos viros, quorum innumera elogia sunt contemptæ mortis propter postumam famam. Quis non hodie memoriæ post mortem frequentandæ ita studet, ut vel literaturæ operibus vel simpliciorum laude, vel ipsorum sepulcorum ambitione nomen suam servet? Unde anima affectaret aliquid hodie, quod velit post mortem & tantopere præpararet, quo sit usura post obitum, si nihil de postero sciret. Hæc calculo suo approbat Cicero pro Archia: Certe si nihil

diff. de translatione ad vitam sine morte, Servestæ. In Alten und Neuen anni 1712. p. 25.

In libro de testimonio animæ adversus gentes,

animus præsentiret imposterum, & si, quibus regionibus vitæ spatium circumscriptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret suas, nec tantis se laboribus frangeret, neque tot curis vigilisque angeretur.

§. XXII.

Nunc tandem ad media famæ acquirendæ legitima progredimur, non omnia quidem, hoc opus enim hic labor, sed quæ nobis sunt nota prolaturi. Famam primo posse acquiri per scripta acutissima in lucem edita sive nostra sint sive aliorum, quos scriptis præclaris luci publicæ edendis intentos ultima occupant fata nemo puto dubitabit. Facere non possum, quin huc imprimis referam illos, qui in facultatibus mentis nostræ, vitiis imbecillitatibusque egregie, uti par est enucleandis ingenii acumen collocarunt, & quomodo medelam iis afferre nos oporteat, ut felices evadamus, præceperunt. Vera enim eruditio, ut mihi quidem videtur nihil aliud est, quam vera solidaque illarum rerum quæ hominem felicem reddunt cognitio. Non aliis vero ad rerum felicitatem via patet quam iis, qui omnibus mentis facultatibus rite prout decet uti sunt edocti. Quidni igitur illos æterna memoria dignos deprædicemus qui cum excellenti ingenii acumine præ aliis gaudeant, in eo collocant industriam, ut miseros mortales libris evulgandis miseriam suam deponendi summumque assequendi bonum vitam edoceant. Si enim nemo adfuerit, qui modum rationemque comonstret, quomodo quæso utantur mentis facultatibus, quomodo deponant vitia miseri mortales. Ast non leviter aberrant ab hoc scopo, qui ejusmodi libris mundum replent, qui ad hominis felicitatem nihil conferunt. Undique hodie novis libris bibliopolia esse adornata tempore nundinarum loquuntur catalogi. Sed utrum mereantur omnes, qui cum gratiarum actione excipiantur, illi judicant, qui rei literariæ excellentissima notitia jam diu nominis sibi celebritatem conciliarunt. O irreparabilem temporis jacturam, quam legendis sine discrimine omnibus libris subeunt, qui de rerum præstantia nondum judicare valent! Quis non prono nexu colligit, eos etiam vel ideo summam mereri gloriam, qui dum cetera viri sint exercitatissimi in librorum vel vitiis vel virtutibus detegendis industriam collocant maximam. Non diripiunt ulterius præjudiciis scatentē juventutem thraſonici tituli, quibus superficialiæ sæpius eruditionis libri præfiguntur. Et quis denique utilitatis plenissimum hoc institutum unquam satis laudaverit, quo viri Cl. aliorum quos præmatura mors abstulit,

fulit, virorum opera, quibus per multum vitæ spatium invigilarunt
luci publicæ exponunt. Egregie merentur de demortuorum gloria,
& suam simul famam promovent. Prolixius exponere nunc quidem
hæc possem, sed tantam rerum farraginem chartæ hujus non capit an-
gustia. Cetera itaque in compendium contrahantur necesse est.

§. XXII.

Famæ aucupandæ matura etiam occurrit copia per inventorum
præstantiam, ex quibus ad res publicas undiquaque maxima proflu-
unt commoda. Vivent in æternum semperque per ora eruditorum
volabunt clarissima Borellii, Malpighii, Harvæi, Fluddii, Drebbelii,
Becheri, Kircheri, Boylei, Guerickii, Torricelii, Sturmii, aliorumque
de re mathematica & Physica per inventa sua meritorum virorum
nomina, quæ nunc fusius allegare nec placet nec vacat. Novimus
principum præmia, quibus excipiantur, quibusque & alii ad premen-
da vestigia excitantur. Id saltem jamjam dicere placet, nostrum secu-
lum tot præclaris inventis adornatum longe præferendum esse anti-
quis temporibus. Constant eruditis multiplices errores quibus phi-
losofiam physicam imprimis obruit Aristoteles. Habemus nunc ba-
rometra, thermometra, antliam pneumaticam, campanam urinatori-
am, tubum opticum, telescopia aliosque clarissimorum Virorum la-
bores, qui omnes nostram ætatem ad rerum affectiones propius addu-
cunt. Veneratur, exosculatur horum virorum memoriam præsens
ætas prædicabitque posteritas, quæ si parem famam appetat, novis
nova addere allaboret.

§. XXIV.

Et quid obstat nunc ut ad famam aucupandam literarum commercium
optimam etiam esse viam affirmem. Idonea satis literas esse media exinde li-
quet, quia in exteras terras ad Viros Celeberr. missis de rebus gravissimis dis-
serendi matura admovetur occasio. Proclivior per aliorum amicitiam inclare-
scendi via, quos epistolarum gravi argumento elegantiaque ad nostras pertra-
himus partes, qui proinde nostræ eruditionis fructum sibi impertiendum ex-
petunt avidissime; quam si inter patriæ limites hæreamus tanta negotiorum mo-
le obruti, quæ, quo minus eruditionis elegantis libros conficiamus, sunt impe-
dimento. Huc referre liceat scripta existica, quæ ad destruenda
falsa dogmata vel pessimos, quos alii defendunt mores adornant
& eruditi. Sed sæpius in his ratione quantitatis non minus quam
qualitatis peccari finemque suum non assequi querelæ testantur publicæ. Mul-
tis volupe est in inferendo aut continuando bello abumere vitam. Quid
vero juvat in perpetuis scriptis brevem exigere ætatem & contra quoslibet, qui
vel leviter nos tangunt, calamum stringere pugnacem. Otio suo in serendis
rumoribus eruditos abuti sæpius quis quæso negaret. Sed revoco tandem ani-
mum ab his & si mecum reputo, quod si objecta crimina silentio suo comiten-

arti criticæ an-
nexa in qua
solvitur pro-
blema: sem-
per respon-
dendum sit ca-
lumnias The-
ologorum.

tur Eruditi, tacitam eorum confessionem interpretentur adversarii. Diluenda merito existimant, ne male de amato otio sentiant alii famæque detrahant. Temperant tamen calamo satis gnari, vitam nimis esse brevem nimis multa magni momenti superesse addiscenda. Sciunt etiam alii melius suas collocare horas, quam ut quælibet scripta eristica anxia industria in bibliopoliis conquirant, iisque cognoscendis tempus infumant. Sed pluribus hoc dissertatione Ethica persecutus est, qui diu inter eruditos celeberrimam meruit famam, Jo. Clericus.

§. XXV

Nec tandem singulari fama defraudare vellem Viros, qui doctrinæ ubertate industriaq; in collegiis habendis indefessa undiquaque elucent. Discedunt quotannis magna studiosorum pars Academiis, meritorum, quæ Doctores in Academiis in se contulerunt, merores. Jubent gratitudinis leges ut mentionem eorum in exteris terris factam venerentur exosculentur. Sic nunquam emoriatur Doctorum fama, quamdiu summis præsent honoribus, qui ex eorum exieze scholis in varias mundi partes a fortuna translati Viri. Non minore gloria dignos fere judico Celeberrimos Scholarum Gymnasiorum Rectores. Veneramur Gleitsmanniana, Weidlingiana, Weisiana, Hofmanniana, Grosseriana, Wenzeliana, Vockerödtiana, Willischiana, Gumprechtiana, Doppertiana, Boetneriana, aliorumq; nomina quos de Scholastica juventute optime meritos & adhuc mereri constat. In quorum enim animo, cum pietas ita jubeat, non hærent doctrinæ reliquæ, qua qui præsent scholis curæ suæ demandatos instruunt bonæque spei capaces ad academias dimittunt. Sed revoco calamum ab his ne in modestiam Tantorum Virorum, qui superstites ad huc sunt quosque clementia divina diu adhuc superesse vitæ dignetur, peccare videas.

§. XXVI.

Plura addere vetant limites, quos disputationi præfiximus. Omnes observationes exemplis ex historia literaria desumptis illustrare erat proclive, sed periculum videbatur ne in magna molis librum exerescort tractatio. Interea omnem invidiam a nobis declinamus, eorum imprimis, qui perlegendis his nostra tela in se fuisse conjecta observant. Revocent animum ab his quæ sunt inhonestæ, quæ turpia, ægramque mentem honestis præceptis componant. Mores seculi in conspectum dare neq; justitiæ neq; honestatis neq; decori regulæ prohibent, si modo candidus simplexq; virtutis amor vano læessandi alios pruritu non intermixtus undiq; appareat. Apparet vero in nostra dissertatione, dum mentionem injecimus nullius, quem nostro scripto lacerare cogitaverimus. Id vero dabimus operam, ut in conflictu, si quædam modestia, quæ omnis disputationis anima est, comite a Viris Cl. objiciantur veritati non congrua, modeste etiam amplexemur, inde famam quæsituri, ut non absurdorum pertinaces agamus defensores, sed nos unicuiq; veritatum amantes præstemus. Tandem, quod præterire impium erat sanctiss. Numini agimus gratias, quod sua nos hoc labore juvare dignatus sit. Præsit divina vis & impostertum nostris studiis ut præfixam tandem attingant metam honoriq; divino & bono publico promovendo impelle-scere possimus ulterius. Prohibeat autem ne vana gloria animum nostrum infle-mus aliorumque famam despiciamus vel immuniamus. Pellat ex nobis ambitio-nis vanitatem, largiatur mentis humilitatem.

Coll. Diss. A. 215, misc. 1